

Szkoła Letnia i Wioska Olimpijska 2014 - katalog zajęć

Collegium Invisibile

26 maja 2014

Collegium Invisibile oraz Krajowy Fundusz na Rzecz Dzieci zapraszają do wzięcia udziału w Szkole Letniej dedykowanej młodym pasjonatom nauki. W trakcie tegorocznej edycji programu wyjątkowo będą mieli okazję spotkać się i wspólnie uczestniczyć w zajęciach absolwenci Krajowego Funduszu i laureaci olimpiad przedmiotowych, którzy zakwalifikują się do udziału w programie „Wioska Olimpijska”. Szkoła Letnia połączona z Wioską Olimpijską odbędzie się w Ciężeniu nad Wartą w dniach 21 - 29 sierpnia 2014.

W ciągu 8 dni uczestnicy będą mieli okazję wziąć udział w autorskich zajęciach przygotowanych przez studentów Collegium Invisibile oraz warsztatach zaproszonych gości pracujących na najlepszych polskich uniwersytetach. Forma zajęć zbliżona będzie do seminariów akademickich. Pozwoli to na zaspakajanie ciekawości poznawczej w sprzyjających okolicznościach w małej grupie osób o podobnych zainteresowaniach.

Każdy uczestnik będzie miał okazję również podzielić się owocami własnych dociekań naukowych, gdyż w trakcie Szkoły Letniej przewidziane są wieczorne sesje referatowe uczestników. Praca nad referatami rozpocznie się jednak przed przyjazdem na Szkołę Letnią a swoją pomocą i doświadczeniem będą służyć studenci Collegium Invisibile.

Oczywiście, zajęcia naukowe zajmują co najwyżej dwie trzecie dnia - przewidziane są także dyskusje, wycieczki, ogniska, wieczory filmowe i muzyczne. Do 20 czerwca pod adresem szkolaciazen2014@gmail.com czekamy na Wasze zgłoszenia zawierające: adres korespondencyjny, wstępny tytuł referatu oraz informację o wyborze dokładnie 7 zajęć, uszeregowanych począwszy od tych, w których najbardziej chcielibyście wziąć udział. Serdecznie zapraszamy!

Aleksandra Krogulska

Joanna Durlik

Bartłomiej Czajka

Koordinatorzy Projektów „Szkoła Letnia” i „Wioska Olimpijska”

PROGRAM

Zajęcia warsztatowe

przygotują studenci Collegium Invisibile specjalizujący się w różnych dziedzinach humanistyki i nauk społecznych oraz nauk przyrodniczych. Każdy uczestnik będzie uczestniczył podczas obozu w dwóch kursach, wybranych przez siebie z podanej poniżej listy. Wszystkie kursy będą trwały 12 godzin lekcyjnych (6 dni po 2 godziny zajęć). Studenci Collegium poprowadzą zajęcia indywidualnie lub w zespołach 2 osobowych. Dzięki małym grupom zajęcia będą miały prawdziwie warsztatowy, seminaryjny charakter.

Zajęcia mają na celu zgłębianie wybranych aspektów danej dziedziny, ale również wprowadzenie uczestników w podstawy warsztatu naukowego i oswajanie ich z akademickim sposobem prowadzenia zajęć.

Warsztaty gości

to krótsze, dwudniowe, bloki zajęć, prowadzone przez zaproszonych przez Collegium gości - młodych naukowców oraz uznanych profesorów.

Referaty

przygotują i wygłoszą uczestnicy Szkoły Letniej. Każde wystąpienie ma trwać kwadrans i dotyczyć dowolnie wybranej tematyki związanej z zainteresowaniami naukowymi uczestników. Wystąpienia będą prezentowane wieczorami i poddawane pod dyskusję na forum Szkoły. Każdy referent, jeszcze przed przyjazdem na obóz, będzie miał wyznaczonego opiekuna - studenta Collegium, którego zadaniem będzie pomóc w skonstruowaniu spójnego, jasnego, mieszczącego się w czasie wystąpienia. Praca nad referatami i ich publiczne wygłoszenie ma doskonalić potrzebną na studiach (ale także po ich ukończeniu) umiejętność rzetelnego i atrakcyjnego przedstawiania wyników swojej pracy. Celem tej części programu jest również usprawnienie kompetencji zabierania głosu w dyskusji i argumentowania przy zachowaniu reguł kulturalnej debaty.

Zajęcia dodatkowe

Podczas Szkoły Letniej przewidziane są popołudniowe zajęcia dla chętnych dotyczące publicznej prezentacji wyników własnej pracy badawczej, czy dociekań naukowych.

Czas na wypoczynek

Choć program obozu jest napięty, znajdziemy czas, by skorzystać z pięknego położenia ośrodka - dużego parku otaczającego pałac oraz pobliskiego Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego. Oprócz spacerów i zwiedzania samego pałacu w programie przewidywana jest całodzienna wycieczka.

MIEJSCE

Miejsce Tegoroczna Szkoła Letnia odbędzie się w Ciążeniu, w Domu Pracy Twórczej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, w dniach 26 sierpnia - 4 września 2013.

Ośrodek ten znajduje się w rokokowym pałacu, położonym w rozległym parku, nad Wartą. Zajęcia oraz spotkania grupowe będą odbywać się na miejscu. Adres:

ul. Wolności 33
Ciężen nad Wartą

Pałac

Pałac w Ciężeniu jest jednym z najpiękniejszych przykładów architektury rokokowej w Wielkopolsce. Trzypiętrową budowlę o bogato zdobionej elewacji wieńczy mansardowy dach, a w reprezentacyjnych salach zachowały się rokokowe stiuki, wyjątkowej urody. Budynek to dawny pałac biskupów poznańskich, powstały w XVIII wieku.

Park

Pałac otoczony jest parkiem o powierzchni 12 ha założonym również w XVIII wieku, pięknie położonym na skarpie opadającej trzema tarasami ku Warcie. Pomnikowy starodrzew - ostoją licznych ptaków - ku południu otwiera się na rozległą panoramę Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego.

Zbiory masońskie

W Ciężeniu przechowywany jest należący do Biblioteki UAM jeden z największych zbiorów literatury masońskiej w Europie, w tym zbiory łóż masońskich ze Śląska i Pomorza, rzadkie druki różokrzyżowców oraz współczesne wydawnictwa masońskie.

Spis treści

1	Dzieci jednego boga? Blaski i cienie dialogu międzyreligijnego na przykładzie dialogu żydowsko-chrześcijańskiego	5
2	W stronę kulturowej antropologii muzyki	6
3	Co to jest cyberdoświadczenie?	7
4	Duch jako figura pamięci	8
5	Prawda, wiedza i relatywizm	8
6	Jedna głowa, dwa języki: wprowadzenie do badań nad dwujęzycznością	10
7	Jak czytać sztukę? Wstęp do metodologii badań artystycznych	11
8	Wstęp do historii architektury	12
9	Oblicza religii dzisiaj	14
10	Bóg umarł - warunki i konsekwencje pewnego filozoficznego wyroku śmierci	15
11	XX-wieczne spory o teologię polityczną	15
12	Urojony bóg? Kilka uwag o wiarygodności zmysłu religijnego	16
13	Jak dokładnie pamiętamy przeszłość? O zapominaniu i zniekształceniach pamięci.	17
14	Law & Economics	18
15	Komórki macierzyste, terapie celowane - rewolucja w medycynie?	20
16	Od Rentgena do PCR - stare i nowe metody w diagnostyce medycznej	20
17	Obrazy rzeczywistości, rzeczywistość obrazów. W kręgu reprezentacji i mimesis	21
18	Literatura w stanie przekładu	22
19	Spór o porównanie	23
20	Demoniczne kino niemieckie lat dwudziestych	24
21	Wolność, władza, reprezentacja w myśli liberalnej	25

1 Dzieci jednego boga? Blaski i cienie dialogu międzyreligijnego na przykładzie dialogu żydowsko-chrześcijańskiego

Prowadzący:

Małgorzata Joanna Adamczyk - antropolożka, kulturoznawczyni, doktorantka w centrum badawczym CROW na Akademii Leona Koźmińskiego, absolwentka UFR d'Études slaves na uniwersytecie Sorbonne Paris IV oraz Instytutu Kultury Polskiej w ramach Kolegium MISH UW. W ramach przedłużania sobie lat szczęśliwych wciąż studiuje prawo, socjologię i religioznawstwo, bo niby czemu nie. Swego czasu stypendystka Muzeum Historii Żydów Polskich, obecnie przewodnicząca po Muzeum, o którym zresztą częściowo traktuje jej pisany w bólach doktorat. W CI w latach 2008-2012 pod kierunkiem Philippe'a Lejeune'a zajmowała się dziewczęcymi dziennikami osobistymi z okresu II wojny światowej.

Artur Kołodziejczyk - ur. 1991 r., student teologii na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi. W Collegium Invisible od 2013 roku. Współpracuje z Młodzieżową Akademią Filozoficzną w Łodzi oraz z Łódzkimi Studiami Teologicznymi. Zajmuje się antropologią filozoficzno-teologiczną, teologią spotkania oraz filozofią dialogu. W ramach swojego magisterium bada zapiski Etty Hillesum, starając się wykazać na ich podstawie, że uwaga wobec własnego człowieczeństwa stanowi przedśionki wiary. W ramach ubiegłorocznej edycji Szkoły Letniej prowadził warsztaty, w których poruszył konsekwencje Auschwitz i Kołomy dla filozofii i teologii chrześcijańskiej. W wolnym czasie uprawia trekking wysokogórski.

Opis zajęć: O dialogu międzyreligijnym będziemy rozmawiać przede wszystkim na przykładzie dialogu chrześcijańsko-żydowskiego, który jest jednym z najlepiej rozwijających się, a także najdokładniej zanalizowanych dialogów między religiami. Zaczniemy od przekrojowego studium ukazującego ostatnie dwa tysiące lat relacji żydowsko-chrześcijańskich w ich blaskach (Hiszpania przed rekonkwistą) i cieniach (legendy o mordzie rytualnym rozprzestrzeniane w całej Europie), skończymy zaś na omówieniu współczesnych tendencji we wzajemnym dialogu dwóch tradycji.

Kim byli judeochrześcijanie? Jakie znaczenie posiada posłannictwo Jezusa Chrystusa do Izraela i Jego orędzie o Królestwie Bożym? Dlaczego faryzeusze są przedstawiani w Nowym Testamencie tak negatywnie i czy między innymi dlatego można twierdzić, jakoby Ewangelia Janowa była antysemitka? Co takiego głosił Marcjon? Czym był supercesjonizm (teologia zastępstwa)? Co to znaczy, że „Jeżeli korzeń jest święty, to i gałęzie” (Rz 11, 16)? Kim są Noachidzi i czy to źle być gojem? Ile tożsamości ma konwertyta? Na ile poglądy Pinchasa Lapide, rabina Irvina Greenberga czy rabiego Byrona L. Sherwna są znane i podzielane? Jakie konsekwencje niesie ze sobą Szoah dla dialogu pomiędzy Żydami i chrześcijanami? Odpowiadając sobie na te i inne pytania spróbujemy zastanowić się, czym w ogóle jest lub czym powinien być dialog międzyreligijny. Poznamy, czym różnią się ekskluzywizm, inkluzywizm i pluralizm i przedyskutujemy to, czy II Sobór Watykański rzeczywiście był przełomowy. Na ile rezygnacja z absolutystycznych dążeń własnej religii jest możliwa? Czy

da się wejść w dialog i jednocześnie pozostać niezmiennym? Czy misje są niemoralne? Kto ma prowadzić dialog - systemy i instytucje czy jednostkowi wyznawcy?

Religioznawczynie i religioznawcy, teologowie i teolożki oraz wyznawcy i wyznawczynie poszczególnych religii udzielają rozmaitych odpowiedzi na postawione wyżej pytania. Mając w pamięci orientalną przypowieść o słoniu oraz talmudyczną hagadę o czterech, którzy weszli do Pardes, przyjrzymy się krytycznie niektórym z tych odpowiedzi. Zajęcia mają na celu uwrażliwienie na potrzebę dialogu międzyreligijnego w pluralistycznym świecie, ale i przestrzeżenie przed zbytnim hurraoptymizmem w tej dziedzinie każącym przemilczać trudności i zapominać o bagażu wspólnej niełatwej historii, od której zresztą - po to, by o niej nie zapomnieć - zaczniemy.

2 W stronę kulturowej antropologii muzyki

Prowadzący:

Małgorzata Joanna Adamczyk - antropologzka, kulturoznawczynie, doktorantka w centrum badawczym CROW na Akademii Leona Koźmińskiego, absolwentka UFR d'Études slaves na uniwersytecie Sorbonne Paris IV oraz Instytutu Kultury Polskiej w ramach Kolegium MISH UW. W ramach przedłużania sobie lat szczenięcych wciąż studiuje prawo, socjologię i religioznawstwo, bo niby czemu nie. Swego czasu stypendystka Muzeum Historii Żydów Polskich, obecnie przewodnicząca po Muzeum, o którym zresztą częściowo traktuje jej pisany w bólach doktorat. W CI w latach 2008-2012 pod kierunkiem Philippe'a Lejeune'a zajmowała się dziewczęcymi dziennikami osobistymi z okresu II wojny światowej.

Aleksander Mocek - student-magistrant krakowskiej Akademii Muzycznej w klasie fortepianu i klawesynu. Po ukończeniu trzech licencjatów (fortepianu, klawesynu i teorii muzyki) odpoczywający obecnie w klasie historycznych instrumentów klawiszowych we Fryburgu Bryzgowijskim. Zainteresowany przede wszystkim teorią i praktyką wykonawczą muzyki instrumentalnej od XVI do XIX wieku, zwłaszcza muzycznymi ekstrawagancjami dawnych epok. Hobbyistycznie wikipedysta, genealog i językowy purysta. W Collegium od 2011 roku.

Opis zajęć: Muzyka, podobnie jak literatura, teatr czy sztuki plastyczne, nie powstaje w próżni, lecz w określonych warunkach społecznych, geopolitycznych, kulturowych, historycznych, klasowych etc. Właśnie temu szerokiemu kontekstowi funkcjonowania życia muzycznego zamierzamy się przyjrzeć na wybranych studiach przypadków. Czy zastanawialiście się kiedyś na przykład, skąd się wziął obiegowy podział na muzykę poważną i rozrywkową lub o czym może świadczyć pojawienie się w określonym czasie kultu wirtuoza? Albo jakie szanse miały kobiety konkretnych epok na zaistnienie w świecie muzycznym, albo jak pojawienie się płyt zmieniło recepcję utworów muzycznych? Jeśli tak, to te zajęcia są dla Was.

Nie zamierzamy bynajmniej wybierać się, wzorem wielu etnomuzykologów, w dalekie podróże celem zbierania ginących melodii w zapomnianych wioskach na końcu świata. Będziemy raczej pracować na wybranych tekstach, takich jak fragmenty artykułów prasowych z lat 20. XIX w., książka *Mozart. Portret*

geniusza Norberta Elias, spory o „kwestię żydowską” w muzyce czy *Wykład o niczym* Johna Cage’a. Na ich podstawie, w ramach teoretycznych nakreślonych przez prowadzącą i prowadzącego, zanalizujemy wyselekcjonowane studia przypadków, jak również spróbujemy odkryć, rzetelnie omówić i skonstruować nasze własne obserwacje w formie seminaryjnych dyskusji i burzy młodych mózgów. Nie ominie nas co prawda kilka słów wyjaśnienia, czym są takie dziedziny badawcze jak antropologia kulturowa bądź społeczna, etnografia, etnomuzykologia, muzykologia i parę innych, oraz w jaki sposób sytuuje się wobec nich nasza działalność. Możemy jednak obiecać, że dołożymy wszelkich starań, by część metodologiczna nie zdominowała naszych analiz.

Jan Sowa we wstępie do głośnej niedawno książki *Fantomowe ciało króla* stwierdza, że przymiotnik *interdyscyplinarny* „pod płaszczykiem metodologicznego postępu kryje *de facto* reakcyjną obronę istniejących dyscyplin. Nie mogłaby istnieć interdyscyplinarność, gdyby równolegle nie istniały odrębne dyscypliny”. Zdaniem badacza dyscyplinarny puryzm to tylko „instytucjonalny artefakt”, ponieważ „granice dyscyplin nie odzwierciedlają jakichkolwiek obiektywnych podziałów w świecie” (s. 30). W związku z tym badacze i badaczki powinni kierować się nie tyle w stronę interdyscyplinarności, ile w stronę *uni-dyscyplinarności* bądź *postdyscyplinarności*. Wzięliśmy sobie tę uwagę do serca i postanowiliśmy sprawdzić, co się stanie, jeśli te same zajęcia poprowadzą muzyk i antropolożka, każde wnosząc własne perspektywy badawcze. Do naszej intelektualnej podróży zapraszamy nie tylko osoby zainteresowane muzyką czy studiami kulturowymi.

3 Co to jest cyberdoświadczenie?

Prowadzący:

Mateusz Chaberski - student II roku SUM MISH UJ, (performatyka i przekładoznawstwo). Zainteresowania: badania nad pamięcią, teoria i praktyka tłumaczenia, kwestie rozszerzonej rzeczywistości i nowych mediów, sztuka *site-specific*, teatr i dramat współczesny. Członek Collegium Invisibile od 2012 r.

Opis zajęć: Celem warsztatów jest pogłębienie refleksji nad nowym typem doświadczenia, które pojawiło się wraz z coraz większą dostępnością i powszechnością mediów cyfrowych we współczesnym społeczeństwie. Gwałtowny rozwój nowych technologii, zwłaszcza w pierwszej dekadzie XXI wieku, doprowadził bowiem do podważenia tradycyjnej opozycji między tym, co realne i wirtualne. Żaden użytkownik Internetu nie powie przecież, że to, co się dzieje na ekranie jego komputera jest wyłącznie symulacją rzeczywistości. W trakcie warsztatów zastanowimy się, jakie konsekwencje dla współczesnej kultury niosą takie właśnie zmiany paradygmatu realności i wirtualności. Aby odpowiedzieć na to pytanie, poszukamy najpierw historycznych źródeł i definicji cyberdoświadczenia, by na nowo ustalić relacje pomiędzy różnymi modelami rzeczywistości. Przydatny okaże się tutaj między innymi Platon, którego mało kto podejrzewałby o ojcostwo współczesnej cybernetyki. Następnie, uzbrojeni w teoretyczne narzędzia analizy, przyjrzymy się sposobom i celom wykorzystywania cyberdoświadczenia w tradycyjnych dziedzinach kultury. W trakcie zajęć będziemy analizować zarówno teksty literackie, jak również fragmenty filmów, spektakli teatralnych i gier komputerowych.

4 Duch jako figura pamięci

Prowadzący:

Mateusz Chaberski - student II roku SUM MISH UJ, (performatyka i przekładownictwo). Zainteresowania: badania nad pamięcią, teoria i praktyka tłumaczenia, kwestie rozszerzonej rzeczywistości i nowych mediów, sztuka *site-specific*, teatr i dramat współczesny. Członek Collegium Invisibile od 2012 r.

Opis zajęć: Współcześni badacze zajmujący się pamięcią chętnie wykorzystują postać ducha, by mówić o mechanizmach zarówno indywidualnej, jak i zbiorowej pamięci. „Pamiętaj o mnie” - mówi przecież Duch Ojca Hamleta, który stał się prototypowym przykładem udratyzowanej pamięci czyli istoty z przeszłości obdarzonej terazniejszą formą. Należy jednak zadać następujące pytanie: o jakiej pamięci mówi szekspirowska postać i w jakim celu wypowiada swoje słowa? Wykorzystywanie w kulturze postaci ducha jako figury pamięci jest bowiem zawsze nierozdzielnie związane z dominującymi w danym społeczeństwie metaforami pamięci, przekonaniem na temat natury ludzkiej bądź sytuacją społeczno-polityczną epoki. Celem warsztatów jest prześledzenie, w jaki sposób zmieniało się znaczenie ducha jako figury pamięci w zależności od historycznie uwarunkowanego kontekstu filozoficznego, społecznego czy politycznego. Wspólnie będziemy więc analizować teatralne, literackie i filmowe duchy, starając się dociec, co mają wspólnego szekspirowskie duchy z siedemnastowieczną medycyną a współczesne horrory z psychoanalizą Freuda.

5 Prawda, wiedza i relatywizm

Prowadzący:

Bartłomiej Czajka - absolwent filozofii na uniwersytecie w Barcelonie (magisterium z filozofii analitycznej) i Krakowie (licencjat: filozofia w ramach MISH UJ); obecnie pracuje przy projekcie badawczym z filozofii języka afiliowanym przy UJ. Zajmuje się logiką, filozofią języka i teorią poznania, po godzinach - szachami, literaturą, historią starożytną i kolarstwem. W Collegium jest od 2010 roku; podczas Szkoły Letniej 2013 prowadził zajęcia z teorii poznania, w 2012 r. współprowadził zajęcia z teorii języka, a jeszcze rok wcześniej prowadził warsztaty z historii literatury greckiej.

Opis zajęć: Trudno o lepszy argument na rzecz prawdziwości jakiegoś przekonania niż to, że nie da się sformułować żadnej sensownej wątpliwości wobec tego przekonania. Zatem, skoro treść tego przekonania jest prawdziwa, to może być przedmiotem wiedzy. Natomiast jeśli wiedza to znajomość prawdy, a prawda polega na odzwierciedlaniu faktycznego stanu rzeczy, jest też oczywiście odwrotnie: z tego, że coś wiem, to wynika że to prawda i nie można poddać tego w wątpliwość. Czy jednak we wszystkich sytuacjach, w których używamy słów „prawdziwy” i „wiedza”, zachowane są te ostatnie wyznaczniki?

Jeśli powiemy, że tak, to zakres faktów, o których możemy mieć wiedzę okaże się w konsekwencji bardzo wąski. Wydarzenia historyczne? Jest wiele sposobów, na jaki historycy poddają w wątpliwość wiarygodność źródeł. Twierdzenia nauk przyrodniczych? Metoda naukowa opiera się na indukcji, która nie aspiruje do nieomyślności; wiele zaakceptowanych teorii naukowych zostało z czasem

odrzuconych. Przekonanie o tym, że krawat, który właśnie wiążę przed lustrem, jest niebieski? Też niekoniecznie, zdajemy sobie sprawę, że oświetlenie i kolor ścian potrafią zafałszować postrzeganie barw, zdarzają się nam przywidzenia czy halucynacje etc. Czy wiem, że jutrzejszy pociąg odjedzie o 7:00...? Pozostanie więc mówić tylko o wiedzy dotyczącej bardzo wąskiej grupy zdań z definicji prawdziwych, wobec których nie można mieć wątpliwości - jak np. wobec tego, że kwadrat ma cztery boki. Tymczasem odróżniamy prawdziwe i fałszywe przekonania o kolorach krawatów i godzinach odjazdu jutrzejszego pociągu, mówimy o tym, że matura sprawdza, czy Jaś ma wiedzę dotyczącą kampanii Napoleona we Włoszech etc.

Jeśli powiemy, że z wiedzy nie wynika bezwzględna pewność, powstaje pytanie - jakiego rodzaju jest to wiedza, skoro można poddać ją w wątpliwość? Jakie wątpliwości nie podważają tego, że mam wiedzę o kolorze krawata albo wiedzy chemika dotyczącej rozkładu energii między cząstkami podczas rozpadu promieniotwórczego - a jakie wystarczą, żeby nie można było mówić o wiedzy? Czy dla tak rozumianej wiedzy wystarcza posiadanie uzasadnienia? Jeśli tak, to kiedy seria eksperymentów jest dostatecznym uzasadnieniem dla przekonania chemika, że jego teoria rozpadu cząstek jest prawdziwa, a kiedy te eksperymenty nie wystarczają? Czy jest jedno pojęcie wiedzy i prawdy, czy w praktyce użycia można wyróżnić kilka różnych strategii ich używania? Czy da się zbudować taką teorię wiedzy, która głosi, że (być może tylko w pewnym sensie tego słowa) każda ze stron „wie swoje”? Czy da się utrzymać taką teorię prawdy, według której możliwe jest, że dwie osoby mają sprzeczne, uzasadnione przekonania i żadna z nich się nie myli, nie głosi fałszu?

Zajęcia poświęcone są niektórym teoriom prawdy i uzasadnienia rozważanym we współczesnej filozofii. Punktem wyjścia naszych rozważań będzie teoria prawdy jako zgodności przekonania z rzeczywistością (nazwijmy ją dla wygody „realizmem”) oraz kartezjańska teoria wiedzy jako bezwzględnej pewności. Obie atakowane były za pomocą różnych argumentów sceptycznych, które przeanalizujemy. Następnie przyjrzymy się alternatywnym teoriom relatywistów, które można podzielić na dwie kategorie. Zgodnie z pierwszymi wiedza jest relatywna do kryteriów dyktowanych potrzebą w danej sytuacji. Według drugich - że wiedza nie jest znajomością prawdy rozumianej jako odzwierciedlenie rzeczywistości, a np. spełnieniem jakiejś generalnie rzetelnej procedury. Ostatnia część zajęć będzie dotyczyła rozważenia relatywizmu na poziomie reguł wnioskowania: skoro jest wiele niekompatybilnych rachunków logicznych, może nie jest tak, że tylko jeden z nich (logika klasyczna) poprawnie opisuje świat? Rozważymy nawet poważną hipotezę logiczną, że jakieś zdanie może być prawdziwe i fałszywe jednocześnie.

Oprócz wprowadzenia do dyskusji nad opisanym wyżej problemem filozoficznym, istotnym celem zajęć jest ćwiczenie rozumowania i argumentacji poprzez sprawdzanie czy wnioski, jakie wyciągają autorzy omawianych tekstów, są uprawnione i czy kontrargumenty, jakie przyjdą nam do głowy, rzeczywiście trafiają w stanowiska głoszone przez autorów. Nie proponuję rozstrzygnięcia, które z alternatywnych stanowisk jest lepsze, a raczej wspólne przygotowanie gruntu pod dyskusję, czyli przeciwstawienie sobie najmocniejszej wersji różnych stanowisk. Dlatego chcę położyć duży nacisk na rekonstruowanie i ocenę tekstów czytanych indywidualnie przed przyjazdem na Szkołę oraz krótkich argumentów, studiowanych i omawianych wspólnie podczas zajęć. Podczas zajęć będziemy omawiać jeden lub dwa krótkie i przystępne artykuły napisane w języku an-

gielskim. W ten sposób umiejętności zdobyte podczas zajęć będą przydatne w każdej dziedzinie studiów, nie tylko osobom, które będą się zajmować filozofią akademicką.

6 Jedna głowa, dwa języki: wprowadzenie do badań nad dwujęzycznością

Prowadząca:

Joanna Durlík - doktorantka w Instytucie Psychologii UJ, członkini Laboratorium Psychologii Języka i Dwujęzyczności LangUsta (www.langusta.edu.pl). Od 2013 roku współpracuje z Language and Memory Research Group na Uniwersytecie w Granadzie. Zajmuje się psychologią języka, a zwłaszcza poznawczymi oraz językowymi mechanizmami i konsekwencjami dwujęzyczności. W wolnych chwilach stara się tłumaczyć język badań naukowych na bardziej ludzki i popularyzować ich wyniki m.in. wśród nauczycieli języków obcych czy rodziców dwujęzycznych dzieci. W Collegium od 2011 roku, obecnie pełni funkcję przewodniczącej Komisji Rewizyjnej.

Opis zajęć:

Everyone is bilingual. If, as an English speaker, you can say *c'est la vie* or *gracias* or *guten Tag* or *tovarisch*, you clearly have some 'command' of a foreign tongue.

Na pierwszy rzut oka myśl kanadyjskiego psycholingwisty, Johna Edwardsa, wydaje się prowokacyjna albo ironiczna. Jak jednak pokazują badania prowadzone w laboratoriach psycholingwistycznych na całym świecie, retoryczna przesada Edwardsa nie jest pozbawiona podstaw. Wbrew potocznym opiniom, *dwujęzyczną* możemy nazwać nie tylko osobę, która mówi dwoma językami biegle i równolegle od wczesnego dzieciństwa. Już bowiem średniozaawansowany poziom znajomości drugiego języka sprawia, że nasz umysł zaczyna funkcjonować trochę inaczej (często efektywniej), niż umysł osoby posługującej się wyłącznie jednym językiem - i różnice te dotyczą nie tylko przetwarzania języka, lecz również wielu innych, bardziej ogólnych funkcji, takich jak pamięć, uwaga czy zdolność twórczego myślenia.

Podczas warsztatów przyjrzymy się tym różnicom oraz poszukamy odpowiedzi na niektóre spośród licznych pytań związanych ze zjawiskiem dwujęzyczności. Przede wszystkim zastanowimy się:

- W jaki sposób dwa języki „mieszczą się” w jednej głowie? Czy mamy oddzielną wiedzę leksykalną, gramatyczną, pragmatyczną związaną z dwoma językami? Z doświadczenia wiemy, że znając dwa języki, potrafimy w danej chwili korzystać tylko z jednego z nich. Wydaje się to całkiem naturalne - jednak w jaki sposób na potrzeby chwili oddzielamy języki od siebie? I czy rzeczywiście możemy je zupełnie rozłączyć?
- Jakie są mechanizmy uczenia się drugiego języka? Czy dorosła osoba ma szansę nauczyć się drugiego języka na poziomie *native speaker'a*? Co pomaga, a co przeszkadza dorosłym w uczeniu się nowego języka?

- Jakie są zalety dwujęzyczności, poza oczywistą niezależnością od tłumaczy? Czemu dwujęzyczne dzieci szybciej orientują się, że można mieć tajemnice przed rodzicami, a starsze osoby mówiące więcej niż jednym językiem średnio cztery lata później zaczynają cierpieć z powodu demencji niż ich jednojęzyczni rówieśnicy?
- Jakie koszty niesie ze sobą bycie osobą dwujęzyczną, jakie ma wady?
- Jak wychowywać i uczyć dzieci, które mają szansę być w naturalny sposób dwujęzyczne od urodzenia (tj. których rodzice mówią dwoma różnymi językami albo które mieszkają w państwie, gdzie używa się języka innego niż ich ojczysty)?
- Co się dzieje w naszych głowach, kiedy do pierwszego drugiego języka dodajemy kolejne, czyli czym różni się dwujęzyczność od wielojęzyczności?

Odpowiedzi na te pytania będziemy szukać przede wszystkim w wynikach aktualnych badań. Przyjrzymy się tradycyjnym i najnowszym metodom, które pozwalają poznawać doświadczenia osób dwujęzycznych, sprawdzać ich szeroko pojętą wiedzę językową, a nawet „zaglądać” do ich głów i obserwować pracę ich mózgów. W ramach warsztatów Uczestnicy będą też mieli okazję wcielić się w rolę badaczy-eksperymentatorów i zaprosić innych Uczestników Szkoły Letniej (za uprzejmą zgodą tych ostatnich) do udziału w krótkiej sesji badawczej, w której wykorzystamy procedury eksperymentalne stosowane m.in. w projektach Laboratorium LangUsta. Na zakończenie warsztatów wspólnie przyjrzymy się zgromadzonym danym i sprawdzimy, jak można zinterpretować wyniki naszego próbnego eksperymentu w świetle poznanych teorii i dotychczasowego stanu wiedzy na temat przetwarzania języka.

Pobocznym celem warsztatów będzie ćwiczenie w krytycznej lekturze, analizie i efektywnym prezentowaniu tekstów naukowych. Dlatego też przed wyjazdem na Szkołę wszyscy Uczestnicy otrzymają podstawową literaturę wprowadzającą w tematykę zajęć oraz po jednym krótkim tekście, który zaprezentują reszcie grupy w formie krótkiego referatu (szczegółową tematykę tekstów postaram się, w miarę możliwości, dopasować do zainteresowań poszczególnych Uczestników).

7 Jak czytać sztukę? Wstęp do metodologii badań artystycznych

Prowadzący:

Mikołaj Getka-Kenig - historyk sztuki i historyk, doktorant na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, absolwent The Courtauld Institute of Art w Londynie oraz Uniwersytetu Warszawskiego, członek Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem XVIII, zajmuje się historią wzajemnych powiązań pomiędzy sztuką i architekturą (jak i kulturą w ogólności) oraz problemami społeczno-politycznymi na przełomie XVIII i XIX wieku.

Opis zajęć: Warsztaty są skierowane do tych, którzy pragną zapoznać się z podstawowymi metodami badawczymi stosowanymi we współczesnej historii sztuki oraz rozwinąć swoje umiejętności akademickiego podejścia do obiektów

artystycznych (znacznie różniącego się od sposobu w jaki o sztuce mówi się na poziomie licealnym), które są bardzo przydatne każdemu humaniście zajmującemu się historią/teorią zjawisk kulturowych zarówno z odległej przeszłości jak i teraźniejszości. Jest to praktyczna umiejętność, z której w pełni skorzysta nie tylko historyk sztuki, ale i filolog, kulturoznawca, antropolog, socjolog oraz historyk. Przedmiot zajęć stanowią teksty (dwa bądź trzy na każde spotkanie) autorstwa szczególnie wpływowych historyków i teoretyków sztuki poświęcone zarówno malarstwu, rzeźbie jak i architekturze (wszystkie w polskim tłumaczeniu). Metody badań artystycznych poznajemy więc nie poprzez „suche” teksty teoretyczne, lecz ich praktyczne zastosowanie w studiach nad konkretnymi przypadkami. Lektura stanowi podstawę do wspólnej analizy wybranych dzieł, której poświęcone będzie całe nasze ostatnie spotkanie.

Plan warsztatów:

1. Zajęcia wstępne: czym jest historia sztuki i jej przedmiot: D'Alleva, Wofflin
2. Ikonografia i znaczenie: Panofsky, Baxandall, Broetje
3. Sztuka a czynnik ludzki: Gombrich, Białostocki, Schapiro
4. Wizualność i obraz: Boehm, Belting, Bredekamp
5. Nowe konteksty kulturowe: Pollock, Ball, Davis
6. Wspólna analiza wybranych obiektów

8 Wstęp do historii architektury

Prowadzący:

Makary Górzyński - ur. 1988 w Warszawie, historyk architektury i sztuki, popularyzator wiedzy o zabytkach, doktorant w Instytucie Historii Sztuki UW. Autor trzypięciotomowego cyklu książkowego „Zabytki miasta Turku i powiatu tureckiego” (2009-2013), artykułów popularnonaukowych w prasie lokalnej i specjalistycznej, oraz szeregu wydawnictw turystycznych. Przez kilka lat współpracowałem z portalem Warszawa1939.pl, wspomagając rozwój bazy danych o nieistniejącej architekturze stolicy. Członek Collegium Invisible, Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Moje główne zainteresowania badawcze: metodologia historii architektury jako jednej z nauk o społeczeństwie, architektura Europy i Stanów Zjednoczonych XIX-XX wieku, szczególnie problematyka miejskiej kultury architektonicznej w wieku industrializacji, studia regionalne nad zabytkami i ich ochroną. Metody i teorie historii sztuki.

WWW: www.mgarchitecturehistorian.eu

Opis zajęć:

Cele zajęć:

- zapoznanie uczestników z charakterem dyscypliny jaką jest historia architektury, przedstawienie jej krótkiej historii, przedmiotów badań, metod dawnych i współczesnych;

- przedstawienie kilku „klasycznych” tematów badawczych i wsparta tłem historycznym analiza studiów przypadku, w sposób pozwalający na wypracowanie własnego zdania na temat danych metod czy teorii;
- ćwiczenie krytycznej lektury tekstu naukowego, doskonalenie umiejętności formułowania własnych poglądów i ocen na konkretnych przykładach;

Lista zagadnień z krótkimi fragmentami wybranych tekstów do wstępnej dyskusji na pierwszych zajęciach zostanie przesłana przed rozpoczęciem Szkoły, podobnie jak wszystkie pozostałe teksty wchodzące w skład bibliografii zajęć. Formuła konwersatoryjna z elementami prelekcji. Lektury w językach: polskim i angielskim.

Program:

1. Wprowadzenie, czyli o przedmiocie i metodach historii architektury

Na pierwszym spotkaniu chciałbym przedstawić cele warsztatów, ich formę i projektowany przebieg oraz rozpocząć od krótkiego miniwykładu na temat dziejów badań nad architekturą w Europie. Tematem zajęć będą też związki dyscypliny z historią sztuki, jej współczesna rola i pozycja w humanistyce oraz jej atrakcyjność dla różnych dyscyplin: historii kultury, socjologii, politechnicznej architektury i urbanistyki, psychologii. Materiałem do dyskusji będą wybrane wypowiedzi historyków i teoretyków na temat historii architektury, wybrane przez prowadzącego z materiałów toczącej się w ostatnich latach debaty nad perspektywami i znaczeniem tej dyscypliny.

2. Styl architektoniczny: problem pojęcia na przykładzie XIX wieku

Spotkanie poświęcone szerokiemu problemowi pojęcia „stylu” w architekturze, na użytek zajęć zawężonego jednak do wieku dziewiętnastego, kiedy w budownictwie współistnieją wszystkie style historyczne. Zastanowimy się nad historią samej kategorii „stylu” oraz nad tym, na ile jest ona wypełniona treścią, a na ile - stereotypami myślenia o historii. Punktem wyjścia będzie problematyka tzw. „historyzmu” i „eklektyzmu” w architekturze XIX stulecia, widziana przez pryzmat tekstów popularnych i specjalistycznych, z których postaramy się „wydestylować” sens tych nieoczywistych pojęć - poznając jednocześnie klasyczne metody historii architektury.

3. Architekt jako artysta...?

Warsztaty poświęcone lekturze fragmentów jednej, wybranej pracy monograficznej na temat znanego architekta. W jaki sposób historycy przedstawiają, rekonstruują, a może kreują żywot swoich bohaterów? Kto projektuje budynki - i w jakich realiach są one „dziełami sztuki”? Spotkanie będzie okazją do wnikliwego „wczytania się” w mechanizmy wartościowania/odrzućcia w pracy historyka.

4. Monografia historyczna budowli - studium przypadku

Jedną z częściej spotykanych na rynku wydawniczym prac z zakresu historii architektury jest monografia historyczna pojedynczego budynku - pałacu, znanej budowli publicznej, świątyni. Tego typu tematy wybierane są też często jako projekty prac licencjackich czy magisterskich. Warto

więc przyjrzeć się bliżej specyfice badań tego typu i zagłębić się w arkana warsztatu historyka „w terenie”. Tym razem materiału do dyskusji dostarczy też autorefleksja prowadzącego na temat własnych doświadczeń na tym polu i problemów, ale i radości związanych z prowadzeniem samodzielnych badań.

5. Historyk architektury wobec miasta

Miasto jako podstawowa jednostka nowoczesnej cywilizacji jest od początku historii architektury przedmiotem jej różnorodnych studiów. Na przykładach różnych badań nad dziewiętnasto- i dwudziestowiecznymi miastami przyjrzymy się wspólnie zależnościom pomiędzy metodami badawczymi a efektami pracy historyków. Co architektura i urbanistyka mogą nam powiedzieć o społeczeństwie, realiach politycznych, gospodarczych, etnicznych czy kulturowych?

6. Krytyczne „czytanie” opowieści historycznych: podsumowanie zajęć. Debatą końcową z podsumowaniem dyskutowanych dotąd zagadnień; postawienie pytań o przydatność wiedzy o architekturze w warsztacie historycznym i ogólnohumanistycznym; jak czytać narracje historyczne - jak wypracowywać sobie własne zdanie i je wyrażać? Ewaluacja zajęć.

9 Oblicza religii dzisiaj

Prowadzący:

Michał Jędrzejek - absolwent MISH UJ (filozofia, religioznawstwo), student I roku studiów doktoranckich na Wydziale Filozoficznym UJ oraz w Akademii Artes Liberales; współpracownik „Kultury Liberalnej” i miesięcznika „Znak”. Studiował również na Uniwersytecie Humboldta w Berlinie. Zainteresowania: filozoficzne spory o nowoczesność, problem sekularyzacji, współczesna filozofia człowieka, filozofia polityczna. W Collegium od 2011 r.

Opis zajęć: Czy mamy do czynienia ze „śmiercią Boga” (Nietzsche), „odczarowaniem świata” (Weber), erozją religijnej wyobraźni (Miłosz) i nieuchronną sekularyzacją - zanikiem religii? Czy raczej religia zmienia swoje „położenie” - staje się „niewidzialna” (Luckmann) i prywatna? A może spotykamy się dziś z jej „renesansem”, wraz z rosnącą rolą fundamentalizmów, a Bóg nie tylko żyje, ale i szykuje „zemstę” (Kepel)? Czy żyjemy w takim razie w „epoce świeckiej” (Taylor) czy też w „społeczeństwie postsekularnym” (Habermas, Bielik-Robson)? Zadaniem kursu jest wprowadzenie uczestników w podstawowe pojęcia i teorie religioznawstwa, socjologii i filozofii religii, stawiające sobie za cel wszechstronną diagnozę relacji między religią a nowoczesnością. „Uzbrojeni” w teorię postaramy się również stworzyć panoramę przemian religijnych we współczesnej Polsce (spadek uczestnictwa w praktykach religijnych, *churching*, Radio Maryja, rozwój ruchów charyzmatycznych, New Age i ezoteryka, nowy ateizm: ceremonie humanistyczne, „śmieszne religie”: Kościół Latającego Potwora Spaghetti, religijne aspekty kapitalizmu, „religia smoleńska”).

10 Bóg umarł - warunki i konsekwencje pewnego filozoficznego wyroku śmierci

Prowadzący:

Michał Jędrzejek - absolwent MISH UJ (filozofia, religioznawstwo), student I roku studiów doktoranckich na Wydziale Filozoficznym UJ oraz w Akademii Artes Liberales; współpracownik „Kultury Liberalnej” i miesięcznika „Znak”. Studiował również na Uniwersytecie Humboldta w Berlinie. Zainteresowania: filozoficzne spory o nowoczesność, problem sekularyzacji, współczesna filozofia człowieka, filozofia polityczna. W Collegium od 2011 r.

Opis zajęć: „Bóg umarł! Bóg nie żyje! Jakże się pocieszymy, mordercy nad mordercami?” - okrzyk szalonego człowieka z *Wiedzy radosnej* Nietzschego do dzisiaj budzi zdumienie. Kto zabił Boga? Dlaczego jesteśmy wśród oskarżonych? Jak do tego doszło? A przede wszystkim - co właściwie znaczy to paradoksalne sformułowanie? Czy Bóg umarł, ponieważ niektórzy przestali w niego wierzyć? Czy może „Bóg” oznacza coś innego: świat nadprzyrodzony, metafizykę, niezależny od nas porządek wartości albo sensowny bieg Historii? Czy to diagnoza, która przebrzmiała wraz z pesymizmem *fin de siècle* czy może wciąż określa istotne znamiona czasu?

W ramach naszych zajęć postaramy się przeprowadzić „proces sądowy”, który korzystając z tekstów autora *Zaratustry* i jego komentatorów (m. in. Heidegger, Jaspers, Buber, Halik, Badiou), pozwoli ustalić przebieg zdarzeń, wskazać sprawców i zastanowić się nad konsekwencjami „śmierci Boga”. Celem kursu będzie również wprowadzenie w pokrewne zagadnienia myśli Nietzschego (nihilizm, przewartościowanie wartości, nadczłowiek) oraz w dzieje jej kulturowej recepcji (modernizm literacki, niemiecka filozofia egzystencji, francuski post-strukturalizm, teologia chrześcijańska).

11 XX-wieczne spory o teologię polityczną

Prowadzący:

Marek Kapłita - student piątego roku filozofii w ramach MISH UJ, członek Collegium Invisible, redaktor krakowskiego kwartalnika „Pressje”; interesuje się fenomenologią, filozofią hermeneutyczną oraz zagadnieniem „rewolucji konserwatywnej”; przygotowuje pracę magisterską poświęconą idei nauki u Edmunda Husserla.

Opis zajęć: - Czy stawianie problemu teologiczno-politycznego pięć wieków po wydaniu *Księcia Machiavellego* nie jest jakąś ekscentryczną prowokacją? Czy badanie związków między teologią i polityką nie jest zadaniem raczej dla historyka wieków średnich niż dla współczesnego teoretyka polityczności? Innymi słowy czy teologiczno-polityczny problem posiada dziś jeszcze jakiegokolwiek znaczenie? Założeniem proponowanych zajęć jest twierdząca odpowiedź na to pytanie.

Teologia polityczna to tytuł słynnego artykułu Carla Schmitta z 1922 roku. Wywołał on burzliwą dyskusję zarówno wśród filozofów polityki jak i teologów, która nie wygasła do dnia dzisiejszego. W ramach zajęć spróbujemy się zastanowić, co Schmitt właściwie rozumiał pod tym pojęciem i czy rzeczywiście

„wszystkie istotne pojęcia z zakresu współczesnej nauki to państwie to zsekularyzowane pojęcia teologiczne”.

Rozważymy również racje najważniejszego adwersarza Schmitta i zarazem jego wieloletniego przyjaciela - Erika Petersona - oraz prawomocność jego równie legendarnej, co dzieło Schmitta, tezy, że „teologia polityczna» jest teologicznie niemożliwa”. Razem z Petersonem zastanowimy się, czy z chrześcijańskiego Objawienia można wywieść jakiś polityczny program, czy też raczej sfera religijna i polityczna są sobie całkowicie obce.

Po trzecie zastanowimy się nad podejmowanym przez różnych dwudziestowiecznych autorów tematem teologicznych korzeni nowoczesności. Czy ponawiane wciąż w okresie nowożytności ogłaszanie początku nowej i przełomowej epoki nawiązuje do chrześcijańskiej historii zbawienia, jak chciał Karl Löwith? Czy nowoczesne projekty społecznych utopii są zsekularyzowanymi formami gnozy, jak interpretował je Erik Voegelin? Dlaczego lewica w XXI wieku interesuje się św. Pawłem?

To tylko niektóre pytania nad którymi wspólnie pochylimy się w trakcie warsztatów. Zachęcam do udziału wszystkich, u których pomysł łączenia teologii z teorią polityczną budzi zarówno ciekawość, jak i sprzeciw.

12 Urojony bóg? Kilka uwag o wiarygodności zmysłu religijnego

Prowadzący:

Artur Kołodziejczyk - ur. 1991 r., student teologii na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz w łódzkim Wyższym Seminarium Duchownym. W Collegium Invisible od 2013 roku. Współpracuje z Młodzieżową Akademią Filozoficzną w Łodzi oraz z Łódzkimi Studiami Teologicznymi. Zajmuje się antropologią filozoficzno - teologiczną, teologią spotkania oraz filozofią dialogu. W ramach swojego magisterium bada zapiski Etty Hillesum, starając się wykazać na ich podstawie, że uwaga wobec własnego człowieczeństwa stanowi przedsiódkę wiary. W ramach ubiegłorocznej edycji Szkoły Letniej prowadził warsztaty, w których poruszył konsekwencje Auschwitz i Kołomy dla filozofii i teologii chrześcijańskiej. W wolnym czasie uprawia trekking wysokogórski.

Opis zajęć: Dziś wielokrotnie słyszy się, że wiara religijna i Bóg są czystymi urojeniami i nie mają nic wspólnego z rozumem. Czym jest jednak wiara i czym jest rozum? Ówczesna mentalność redukuje rozum do jakiegoś zespołu kategorii, w które usiłuje się wtłoczyć rzeczywistość, a wszystko, co w tych kategoriach się nie mieści, zostaje określone jako irracjonalne. W taki sposób postrzega się współcześnie fenomen wiary religijnej i Boga. Czy w związku z tym francuski noblista Alexis Carrel miał rację twierdząc, że współczesnym naukom wymyka się horyzont ostatecznej prawdy o świecie i o człowieku?

W ramach warsztatów pochylimy się nad twierdzeniem, że ludzki rozum powinien uważnie przyglądać się rzeczywistości, aby móc ją chłonać, badać jej wewnętrzne związki, debatować o niej i chociaż próbować ogarnąć ją. Rozum jest przecież tym, co określa człowieka jako takiego i jest jedną z jego fundamentalnych właściwości. Stąd też należy z pasją ukazywać rozumową wiarygodność

religijnego roszczenia człowieka, w którym zawiera się prawda o nim samym, o jego szczególnym statusie osobowym.

Pierwszym celem warsztatów będzie ukazanie, że prawdziwa istota rozumności i źródło ludzkiej świadomości są możliwe do uchwycenia w zmyśle religijnym ludzkiego *Ja*. Zobaczymy, że w każdym akcie rozumu dochodzi do pewnego *otwarcia*, dzięki któremu każde doświadczenie osądzone przez rozum może być oceniane właśnie w świetle rzeczywistości Tajemnicy, Boga. Rozum, jeśli jest wierny swemu pierwotnemu dynamizmowi otwierania się na pełnię rzeczywistości, uznaje istnienie tego ostatecznego i tajemniczego poziomu rzeczywistości, którym jest Bóg. W związku z tym pochylimy się nad fenomenem ludzkiego *capax Dei* oraz nad człowieczymi zdolnościami autotranscendencji, które otwierają osobę ludzką na wymiar Tajemnicy i tym samym są argumentami na rzecz wiarygodności teizmu.

Drugim celem warsztatów będzie analiza pewnego wymogu rozumu dla potrzeby poznania celu życia i historii, czyli tego wymogu, który wszyscy od zawsze nazywali *Tajemnicą*, czyli Bogiem. Warsztaty pomogą dostrzec, że rozum ludzki faktycznie domaga się tego wymogu, tego objawienia się Tajemnicy, ale nie jest w stanie przyczynić się do Jej manifestacji. Co więcej, zobaczymy, że zaprzeczanie jakoby tego typu możliwość ze strony Tajemnicy była niemożliwa, jak to się dzieje na wielką skalę w znacznej części kultury nowożytnej, jest ostatecznym zanegowaniem rozumu jako kategorii możliwości relacji z Nieskończonością, z bytem, który jest Tajemnicą. Zapytamy co to znaczy, że zanegowanie i deprecjacja wymiaru Tajemnicy jest w rezultacie ostatecznym zamknięciem się przez człowieka na poznanie prawdy o sobie samym i o świecie.

13 Jak dokładnie pamiętamy przeszłość? O zapomnianiu i zniekształceniach pamięci.

Prowadząca:

Aleksandra Krogulska - studentka V roku psychologii i I roku filozofii (studia magisterskie) w ramach MISH na Uniwersytecie Jagiellońskim. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół psychologii pamięci. Ostatnie jej badania empiryczne dotyczą relacji rozmów o przeszłości i zawartości wspomnień autobiograficznych. Jest koordynatorką Sekcji Eksperymentalnej Koła Naukowego Studentów Psychologii oraz członkinią Applied Memory Research Laboratory na Uniwersytecie Jagiellońskim. W Collegium Invisibile od 2012 roku.

Opis zajęć: Nie jest niczym odkrywczym stwierdzić, że ludzie skarżą się na swoją pamięć. Jednak przy nieco wnikliwszej analizie wielu skarg można dojść do wniosku, że zdolność naszego umysłu do przechowywania informacji niedomaga na wiele różnych sposobów. Zapominanie o zaplanowanej wcześniej czynności, poczucie, że mamy jakieś słowo *na końcu języka*, czy wreszcie spostrzeżenie, iż nasza opowieść o jakimś wydarzeniu bardzo różni się od relacji innej osoby - to tylko nieliczne przykłady sytuacji, w których zawodzi nas pamięć.

Celem warsztatu jest omówienie podstawowych rodzajów błędów pamięciowych. Ważne będzie również pokazanie, że nie wszystkie pomyłki mają cha-

rakter patologiczny i nieadaptacyjny. Uczestnicy będą mieli okazję przyjrzeć się bliżej naturze takich zjawisk jak zapominanie i zniekształcenia wspomnień. Te ostatnie polegają na zmianie treści pamiętanej informacji, czego późniejszym rezultatem są błędy w przypominaniu. Zniekształcenia pamięci mogą mieć charakter poznawczy, czyli są związane z posiadaną przez nas wcześniej wiedzą i procesami przetwarzania informacji pochodzącymi z otoczenia. Równie często zniekształcenia występują wraz z motywacją do pamiętania przeszłości w taki sposób, by stała się ona pożądana pod jakimś względem.

Przed rozpoczęciem zajęć osoby zainteresowane zostaną poproszone o zapoznanie się z kilkoma krótkimi tekstami dotyczącymi sposobów definiowania i klasyfikacji zjawisk pamięciowych. Pomoże to w aktywnym uczestnictwie w warsztatach, które przede wszystkim będą miały formę konwersatorium. Uczestnicy będą mieli okazję zapoznać się z różnymi przykładami błędów pamięciowych. W trakcie dyskusji będziemy zastanawiać się, jakie mechanizmy leżą u ich podłoża. Przedstawione zostaną metody i narzędzia służące do badania omawianych zjawisk. Rozważania wzbogaci również analiza konkretnych przykładów zaczerpniętych z literatury lub filmu. Dodatkowo, podczas zajęć uczestnicy będą mieli okazję wykonać dwa proste testy służące do badania zjawiska zapominania i zniekształceń pamięci.

Literatura (fragmenty):

- D. Draaisma, *Dlaczego życie płynie szybciej, gdy się starzejemy. O pamięci autobiograficznej*, przeł. Ewa Jusewicz-Kalter, Warszawa 2006.
- M. Jagodzińska, *Psychologia pamięci. Badania, teoria zastosowania*, Gliwice 2008.
- A. Niedźwieńska, *Poznawcze mechanizmy zniekształceń w pamięci zdarzeń*, Kraków 2004.
- M. Maruszewski, *Pamięć autobiograficzna*, Gdańsk 2005.
- H. Roediger, *Memory Illusions*, „Journal of Memory and Language”, R. 76-100 (1996), nr 35.
- D. Schacter, *Siedem grzechów pamięci*, przeł. E. Haman i J. Rączaszek, Warszawa 2003.

14 Law & Economics

Prowadzący:

Paweł Ochmann - student Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, seminarzysta prof. dr hab. Andrzeja Szumańskiego (Katedra Prawa Gospodarczego Prywatnego UJ), absolwent Szkoły Prawa Amerykańskiego The Catholic University of America Columbus School of Law w Waszyngtonie i Uniwersytetu Jagiellońskiego; autor wielu artykułów naukowych z zakresu nauk prawnych, współautor książki *Prawo konstytucyjne* wydanej przez wydawnictwo C.H.Beck; zakwalifikowany na szkoły letnie w Salzburgu (*European Private Law*) i Londynie (*Introduction to International Financial Law and Regulation*), organizowanej przez London School of Economics.

W Collegium Invisible od 2013 roku, zajmuje się prawem prywatnym - w bieżącym roku akademickim jego plan studiów obejmuje prawo papierów wartościowych. Jego zainteresowania obejmują w szczególności prawo zobowiązań, prawo spadkowe, prawo handlowe oraz prawo konstytucyjne. W wolnym czasie pasjonat sportu i muzyki.

Opis zajęć:

Harmonogram:

1. Skąd pomysł na ekonomię w prawie, czyli krótkie wprowadzenie do filozofii prawa
  - Zagadnienia: pozytywizm prawniczy, koncepcje prawnonaturalne, realizm prawniczy, Critical Legal Studies, postpozytywistyczne i współczesne filozofie prawa
  - Cel zajęć: zapoznanie uczestników z podstawowymi kierunkami w filozofii prawa i kłopotami metodologicznymi nauk prawnych
2. Wprowadzenie do nauki ekonomii cz. 1
  - Zagadnienia: rynek, podaż, popyt, teorie wyboru konsumenta, teorie przedsiębiorstwa, cykl koniunkturalny. model IS-LM
  - Cel zajęć: przekazanie najważniejszych wiadomości z nauki ekonomii
3. Wprowadzenie do nauki ekonomii cz. 2
  - Zagadnienia: rynek, podaż, popyt, teorie wyboru konsumenta, teorie przedsiębiorstwa, cykl koniunkturalny. model IS-LM
  - Cel zajęć: przekazanie najważniejszych wiadomości z nauki ekonomii
4. Utylitaryzm Jeremy'ego Benthama i J.S. Milla, czyli jak powstała koncepcja *homo economicus* i podłoże dla nurtu Law and Economics
  - Zagadnienia: utylitaryzm jako sposób na życie, Bentham, Hutcheson, Mill, zasada użyteczności, util jako jednostka miary użyteczności, *homo economicus* jako model oddający naturę człowieka (?)
  - Cel zajęć: przedstawienie aksjologii na której opiera się ekonomiczna analiza prawa; dyskusja nad tym na ile założenie o ekonomicznej naturze człowieka odpowiada rzeczywistości
5. Ekonomiczna analiza prawa jako metodologia pracy prawnika
  - Zagadnienia: szkoła chicagowska, historia Law & Economics, EAP jako filozofia prawa i metodologia nauk prawnych, teoria racjonalnego wyboru, teoria gier, równowaga Nasha, twierdzenie Pareto, Richard Posner
  - Cel: poznanie i zrozumienie najważniejszych założeń Law and Economics

6. Zagadnienie: Czy ekonomiczna analiza prawa ma szansę zrewolucjonizować prawo?

- Dyskusja nad przydatnością EAP dla pracy prawnika, obecnym stanem rozwoju tego nurtu, problemami aksjologiczno-etycznymi i zarzutami kierowanymi wobec *Law and Economics*
- Cel zajęć: wymiana poglądów na temat nurtu Law & Economics oraz dyskurs nad jego przyszłością

15 Komórki macierzyste, terapie celowane - rewolucja w medycynie?

Prowadzący:

Paweł Sobczuk - jestem studentem 4 roku medycyny na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym i Wydziale Medycznym Uniwersytetu w Ljublanie. Od początku studiów zajmuję się tematyką raka nerki w ramach Interdyscyplinarnego Koła Naukowego Medycy Molekularnej przy Klinice Onkologii Wojskowego Instytutu Medycznego w Warszawie. Moje zainteresowania naukowe koncentrują się wokół zagadnień dotyczących onkologii, terapii celowanych, komórek macierzystych oraz elektrochemio terapii. Jestem byłym stypendystą Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci a od roku 2012 studentem Collegium Invisibile. Pozanaukowo interesuję się fotografią, dużo podróżuję i chodzę po górach.

Opis zajęć: Współczesna medycyna zdąża w kierunku odkrywania nowych szlaków molekularnych zaangażowanych w rozwój wielu chorób oraz tworzenia nowych terapii ukierunkowanych na działania na te właśnie szlaki. Innym obiecującym rozwiązaniem jest zastosowanie komórek macierzystych w leczeniu wielu chorób.

Zajęcia rozpoczniemy od postaw immunologii oraz molekularnych podstaw nowotworzenia oraz wspólnie przeanalizujemy aktualny stan wiedzy na temat komórek macierzystych ze szczególnym uwzględnieniem nowotworowych komórek macierzystych. Ta podstawowa wiedza pozwoli nam na lepsze i pełniejsze zrozumienia działania leków stosowanych w leczeniu najczęstszych nowotworów. Skoncentrujemy się na postępach w leczeniu białaczek, raka piersi oraz raka nerki.

W ostatniej części zajęć zapoznamy się z zastosowaniem komórek macierzystych w leczeniu innych zaburzeń niż choroby nowotworowe. Na podstawie aktualnego stanu wiedzy razem z uczestnikami zastanowimy się nad nowymi potencjalnymi zastosowaniami, ich wadami i zaletami.

Uczestnicy zainteresowani zajęciami otrzymają materiały, które pozwolą im przygotować się do zajęć aby móc w nich aktywnie uczestniczyć.

16 Od Rentgena do PCR - stare i nowe metody w diagnostyce medycznej

Prowadzący:

Paweł Sobczuk - jestem studentem 4 roku medycyny na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym i Wydziale Medycznym Uniwersytetu w Ljublanie. Od

początku studiów zajmuję się tematyką raka nerki w ramach Interdyscyplinarnego Koła Naukowego Medycy Molekularnej przy Klinice Onkologii Wojskowego Instytutu Medycznego w Warszawie. Moje zainteresowania naukowe koncentrują się wokół zagadnień dotyczących onkologii, terapii celowanych, komórek macierzystych oraz elektrochemio terapii. Jestem byłym stypendystą Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci, a od roku 2012 studentem Collegium Invisible. Pozanaukowo interesuję się fotografią, dużo podróżuję i chodzę po górach.

Opis zajęć: W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat diagnostyka medyczna przeżywa ogromny rozwój. Kilkadziesiąt lat temu, zdjęcia RTG oraz podstawowe badania krwi były jedynymi ogólnodostępnymi metodami pomagającymi lekarzom w postawieniu diagnozy. Obecnie dysponujemy niezwykle szerokim panelem nowych metod i środków pozwalających nie tylko zobrazować wszelkie struktury ludzkiego ciała, ale także zagłębić się w molekularne zmiany na poziomie pojedynczych mutacji DNA.

Zajęcia podzielone zostaną na 2 części. Na początek zajmiemy się radiologią i metodami stosowanymi do obrazowania ludzkiego ciała. Poznamy podstawy anatomii przy wykorzystaniu zdjęć rentgenowskich, skanów tomografii komputerowej, rezonansu magnetycznego, pozytronowej tomografii komputerowej oraz ultrasonografii. Zaprezentowane zostaną także fizyczne podstawy oraz zastosowania wymienionych badań. W części praktycznej pierwszego bloku uczestnicy będą mieli okazję przeanalizowania kilku przypadków medycznych, zaproponowania odpowiedniego toku diagnostyki obrazowej oraz analizy wyników.

Druga część zajęć skoncentrowana będzie na diagnostyce molekularnej - cytometrii przepływowej i immunofenotypowaniu wykorzystywanemu w diagnostyce zaburzeń hematologicznych oraz badań cytogenetycznych (array Comparative Genomic Hybridization, Fluorescent In Situ Hybridization) mających zastosowanie w diagnostyce wad wrodzonych i chorób genetycznych. Zajęcia będą oparte na wspólnej analizie przypadków medycznych.

Uczestnicy zainteresowani zajęciami otrzymają materiały, które pozwolą im przygotować się do zajęć, aby móc w nich aktywnie uczestniczyć.

17 Obrazy rzeczywistości, rzeczywistość obrazów. W kręgu reprezentacji i mimesis

Prowadzący:

Karol Stefańczyk - ur. 1991 r., student IV roku literaturoznawstwa i językoznawstwa na Wydziale Polonistyki UW. Interesuje się XX-wiecznymi ruchami awangardowymi, teorią literatury i filozofią języka.

Opis zajęć:

Jadąc samochodem i patrząc przez szybę na krajobraz, mogę dowolnie skupiać wzrok na krajobrazie i na szybie: raz uchwycę obecność szyby i odległość krajobrazu, drugim razem - przeciwnie - przezroczystość szyby i głębię pejzażu. [Roland Barthes, *Mit dzisiaj* (tłum. A. Dziadek)]

Zagadnienie reprezentacji jest tak stare, jak stara jest historia europejskiej myśli i kultury. Poczawszy od Platona i Arystotelesa, a skończywszy na post-

modernistach z II połowy XX wieku - pytanie, czy i w jaki sposób rzeczywistość (idea, Absolut itp.) objawia się poprzez różne formy zapośredniczenia, nurtowało i nurtuje przedstawicieli wszystkich dziedzin humanistyki: filozofów i teologów, literaturoznawców i historyków sztuki, językoznawców i semiotyków. Nic dziwnego, mówiąc bowiem o reprezentacji, mówimy równocześnie o prezentacji, mimesis, naśladowaniu... Wreszcie, w pojęciu tym krzyżują się inne problematyczne relacje: między znakiem a referentem, słowem a rzeczą, fikcją a prawdą.

Na warsztatach spróbujemy przyjrzeć się reprezentacji pod wieloma kątami - tak, aby uchwycić złożoność tego zagadnienia oraz uświadomić sobie, że zajmowanie się nim jest właściwie nieuchronne i nieustanne. Z tego względu materiały, nad którymi się pochylimy, będą odwoływały się do wielu dyscyplin humanistyki: znajdzie się miejsce zarówno dla tekstów filozoficznych i literackich, jak i dla obrazów oraz filmów.

Zajęcia chciałbym rozpocząć od wyjaśnienia pojęć, które często bywają używane synonimicznie: reprezentacji, mimetyczności, naśladowania; wstępne rozpoznanie spróbujemy następnie zastosować do malarstwa René Magritte'a. Następnie kilka warsztatów proponuję poświęcić filozofii reprezentacji na przestrzeni wieków. Interesuje mnie tu szczególnie skonfrontowanie tradycji starożytnej, samej w sobie wewnętrznie niespójnej (fragmenty pism Platona i Arystotelesa), z myślą nowoczesną i ponowoczesną: Nietzschem, Derridą i Baudrillardem. Pomysł tego ostatniego uważa się za filozoficzne podłoże dla filmu „Matrix”. Przyglądając się fragmentom filmu, spróbujemy zweryfikować tę obiegową opinię. Warsztaty zakończą zajęcia poświęcone tekstom literackim: Prusowi, Kafce, Buczkowskiemu.

Warsztaty pomyślane są jako próba wspólnej rekonstrukcji podstawowych tez płynących z tekstów, a następnie umieszczenie ich w szerszym kontekście i konfrontacja ze zdobytą już wiedzą.

18 Literatura w stanie przekładu

Prowadząca:

Katarzyna Szymańska - doktorantka wydziału Modern Languages na Uniwersytecie w Oksfordzie, absolwentka literaturoznawstwa europejskiego na Uniwersytecie w Cambridge i MISH na Uniwersytecie Warszawskim. Reprezentantka studentów w zarządzie British Comparative Literature Association. Interesuje się poetyką i teorią przekładu literackiego, komparatystyką, teorią literatury. Autorka książki „Larkina portret zwielokrotniony”.

Opis zajęć: Przy czytaniu i omawianiu literatury powszechnej po polsku, rzadko kiedy przywiązuje się wagę do faktu, iż tak naprawdę obcujemy nie z oryginałem, lecz z przekładem literackim. Czytając Makbeta, spotykamy się przecież z jednym z czternastu Makbetów istniejących na polskiej scenie przekładowej - z jego literacką reprezentacją przefiltrowaną przez konkretną wizję translatorską, przez konkretną poetycką dykcję tłumacza. Zajęcia te będą poświęcone problematyce czytania literatury w przekładzie i konwencji płynących z wielości istniejących tłumaczeń tego samego dzieła czy autora. Ilu Szekspirów, ilu Larkinów, ilu Conradów, ilu Brechtów istnieje po polsku? Jak indywidualny głos tłumacza - Stanisława Barańczaka, Jacka Dehnela, Piotra

Sommerer, Andrzeja Kopackiego - wpływa na sylwetkę oryginalnego autora, którego czytamy w przekładzie? Dzięki próbom odpowiedzi na te i inne pytania uczestnicy zajęć zapoznają się z głównymi teoriami i zagadnieniami przekładu literackiego, nabędą umiejętności w zakresie poetyki porównawczej i deskryptywnej analizy różnych wariantów translatorskich oraz zostaną uwrażliwieni na problem wielokrotności istnienia przekładu.

Ramowy plan zajęć

1. Jak istnieją przekłady? Od poetyki przekładu do Translation Studies
2. Proza w przekładzie: Jądro ciemności i inne powieści (analiza fragmentów)
3. Od Shakespeare'a do Szekspira: co powiedział Makbet (analiza fragmentu monologu)
4. Ten cały Brecht - poezja Bertolta Brechta a tłumacze z „Literatury na świecie”
5. Co ma krytyka przekładu do przekładu (na przykładzie Jerzego Jarniewicza i Jacka Dehnela)
6. Krótka rzecz o „metaprzekładzie” literackim: „Fioletowa krowa” i inne wiersze

Uwaga: Do uczestnictwa w zajęciach NIE jest niezbędna zaawansowana znajomość żadnego języka obcego.

19 Spór o porównanie

Prowadzące:

Katarzyna Szymańska - doktorantka wydziału Modern Languages na Uniwersytecie w Oksfordzie, absolwentka literaturoznawstwa europejskiego na Uniwersytecie w Cambridge i MISH na Uniwersytecie Warszawskim. Reprezentantka studentów w zarządzie British Comparative Literature Association. Interesuje się poetyką i teorią przekładu literackiego, komparatystyką, teorią literatury. Autorka książki „Larkina portret zwielokrotniony”.

Karolina Wątroba - jestem na trzecim roku studiów licencjackich na Oksfordzie, na kierunku Modern Languages. Zajmuję się głównie literaturą niemieckojęzyczną XIX i XX wieku, ale także literaturą innych epok i języków, filmem, teorią literatury i językoznawstwem. Obecnie spędzam mój rok zagraniczny w Berlinie, gdzie studiuje szwedzki, hiszpański i niemiecki na Uniwersytecie Humboldta, a także elementy europeistyki w ramach programu stypendialnego Studienkolleg zu Berlin.

Opis zajęć: Na tych zajęciach zapyścimy się w najbardziej kontrowersyjne rejony komparatystyki. Rozłożymy na czynniki pierwsze dwie zażarte kłótnie, które stanowią zarazem dwa decydujące momenty w teoretycznym rozwoju tej dyscypliny. Podejmiemy również cztery mniej lub bardziej karkołomne próby porównania różnych tekstów kultury. Na naszych zajęciach Franz Kafka spotka się z *Alicją w Krainie Czarów*, Stanisława Barańczaka i Jacka Dehnela zestawimy

jako poetów i tłumaczy, przyjrzymy się związkom literatury i muzyki, a także zastanowimy się, jak hollywoodzki thriller psychologiczny ma się do koreańskiego horroru. Dzięki tym wariacjom komparatystycznym uczestnicy zajęć zapoznają się z głównymi postulatami teoretycznymi dziedziny, rozumieją różne metodologie i problemy „porównywalności” oraz nabędą umiejętności krytycznej analizy komparatystycznej.

Ramowy plan zajęć:

1. Pierwsza Wielka Kłótnia: na pohybel szkole francuskiej
2. Komparatystyka a gatunek: Franz Kafka i *Alicja w Krainie Czarów*
3. Literatura a muzyka: Stanisław Barańczak i Jacek Dehnel
4. Druga Wielka Kłótnia: Comparative Literature kontra World Literature
5. Oryginał a przekłady: Philip Larkin w tłumaczeniu Stanisława Barańczaka i Jacka Dehnela
6. Film a kody kulturowe: *Oldboy* i *Stoker* Chan-wook Parka

20 Demoniczne kino niemieckie lat dwudziestych

Prowadząca:

Karolina Wątroba - jestem na trzecim roku studiów licencjackich na Oksfordzie, na kierunku Modern Languages. Zajmuję się głównie literaturą niemieckojęzyczną XIX i XX wieku, ale także literaturą innych epok i języków, filmem, teorią literatury i językoznawstwem. Obecnie spędzam mój rok zagraniczny w Berlinie, gdzie studiuje szwedzki, hiszpański i niemiecki na Uniwersytecie Humboldta, a także elementy europeistyki w ramach programu stypendialnego Studienkolleg zu Berlin.

Opis zajęć: W ramach tego kursu zajmiemy się głównie dwoma filmami nakręconymi w Republice Weimarskiej niedługo po pierwszej wojnie światowej. Będą to *Gabinet doktora Caligari* Roberta Wiene (1920) i *Nosferatu* Friedricha Wilhelma Murnaua (1922). Potraktujemy je jako „dziurkę od klucza”, przez którą można podejrzeć międzywojenne niepokoje społeczne w Niemczech, a także jako okazję do rozprawienia się z krytyką kultury w stylu Siegfrieda Kracauera i estetycznymi teoriami na temat kina ekspresjonistycznego. Naszym głównym celem będzie przybliżenie się do odpowiedzi na pytanie: w jakich kategoriach można najbardziej interesująco i produktywnie analizować te filmy? W naszych dyskusjach będziemy więc wciąż powracać do następujących zagadnień:

- Na czym polega estetyka filmowa demonicznego nurtu w kinie niemieckim lat dwudziestych?
- Co kryje się pod charakterystyczną dla tych filmów fascynacją mrocznymi motywami nadprzyrodzonej mocy, szaleństwa czy marzenia sennego?
- Czego możemy się dowiedzieć z tych filmów na temat kondycji społeczeństwa niemieckiego po pierwszej wojnie światowej?

W ramach ostatnich zajęć rozszerzymy nasze spektrum i skupimy się na re-interpretacjach niemieckiego kina demonicznego, takich jak *Nosferatu* Wernera Herzoga (1979), filmy Tima Burtona lub Gya Maddina.

21 Wolność, władza, reprezentacja w myśli liberalnej

Prowadzący:

Bartosz Wołodkiewicz - student prawa i filozofii w Kolegium MISH UW. W ramach studiów zajmuje się prawem postępowania cywilnego i prawem międzynarodowym. W Collegium Invisible zajmuje się historią idei i filozofią polityki. W CI od 2011.

Opis zajęć: Ustrój i kultura polityczna współczesnej Europy i Stanów Zjednoczonych formowały się pod wpływem różnorodnych wizji polityki i państwa. Jedną z nich była myśl liberalna, która w opinii zarówno jej krytyków jak i zwolenników ukształtowała dzisiejszą rzeczywistość polityczną.

Z tego i kilku innych powodów warto zastanowić nad procesem kształtowania się liberalizmu i stosunkiem myśli liberalnej wobec problemu wolności, władzy i reprezentacji. Przedmiotem zajęć będzie wspólna lektura prac autorów kluczowych dla zrozumienia tego procesu, zajmujących stanowisko wobec powyższych problemów. Celem zajęć nie jest dokonanie przeglądu stanowisk zajmowanych wobec tych zagadnień, ale wprowadzenie do problemów stawianych przez filozofię polityki przyjmując za punkt wyjścia prace takich autorów jak: T. Hobbes, J. Locke, J.S. Mill i A. de Tocqueville.

Proponuję formę pracy w tradycyjnym systemie seminaryjnym, czyli: będziemy czytać teksty i je wspólnie komentować tak, aby zrekonstruować podstawowe założenia umożliwiające poszczególnym autorom formułowanie kluczowych tez, dostrzec rolę historycznego momentu, w którym powstały oraz umieścić je w szerokich ramach historii myśli politycznej.